Gazeta Krakowska.

Wychodzi codzienie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

№ 58.

Kwartalnie kosztuje złotych szesnaście miesięcznie złotych sześć.

PIĄTEK 12 Marca 1847 roku.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryz.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psychometr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi
6	26" 11''' 834	— 3, 0	1, 29	ZPł. Zachodni średni	Pogoda z Chmurami	w nocy Snieg i wicher z PPłZ. i ZPł.
10 2	27 2, 289	— 2, 2	1, 31	Zachodni ,,	,,	
10	4. 056	— 6, 9	1. 10	,, ,,	,,	

Wiadomości krajowe.

KRAKÓW.

Na koncercie środowym, danym na korzyść ubogich pod opieką Towarzystwa Dobroczynności zostających, artyści opery naszéj zadowolnili słuchaczy w najwyższym stopniu. Kawatina z opery *J. Lombardi alla prima Crociata* i arja pani Malibran przez pannę Bełcikowską odśpiewane, z uniesieniem i oklaskami długo trwającemi przyjęto. Niemniéj odznaczyli się PP. Szczepkowski, Stysiński, Nowakowski, śpiewacy, — i pan Jaworek flotrowersista teatru, swoją czarowną melodyą; — słowem że artyści opery stanowili główną piękność tego koncertu.

Wczoraj dana była ulubiona opera Donicettego *Napój Miłosny*, — jutro zaś na benefis pani Sułkowskiéj, która w komedyi wyższéj coraz korzystniejsze czyni postępy, nowa komedya Korzeniowskiego: *Młoda Wdowa*,—w trzech aktach, — i po trzeci raz ładna fraszeczka w 1 akcie p. t. *Pierwéj Mama*.

Podług wiadomości z Lwowa, słynący tam ze swoich sztuk magicznych P. Bosco, — i z wielkim furrorem przyjmowany, w krótce przybędzie do Krakowa Szczególniéj tą wiadomością ucieszy się płeć piękna, bo p. Bosco odkrył podobno w piramidach egipskich sekret odmładzania. Wszakże i wielu podeszłych kawalerów, niezechcą z tak przyjaznéj i dobroczynnéj pory, ku odmłodzeniu się niekorzystać.

Wiadomości zagraniczne.

— *Karlsruhe* 1 *Marca*. —

Wczoraj wieczór na krótki czas przed rozpoczęciem widowiska w teatrze, wybuchnął tam okropny pożar, przez pęknienie rurki od gazu w loży xiążęcéj. Niebawem cały teatr stanął w płomieniach tak dalece niestety!.. że bardzo wiele osób, (dotąd z pewnością liczba niewiadoma, ale już przeszło 120 nieszczęśliwych ofiar podają) — utraciło życie. Publiczność galerjowa, która się zwykle wcześniéj zgromadza, najstraszliwszéj klęski doznała. (Późniejsze opisy tego nieszczęścia umieścimy.)

— *Paryż* 25 *Lutego*. —

Minister sprawiedliwości, pan Martin du Nord, złożył już podobno swą dymissyę w ręce pana Guizot; — minister spraw zagranicznych, ma ją przedstawić królowi.

Doktór Magendie w dniu 8 lutego, odczytał rozprawę na zgromadzeniu akademii umiejętności o zgubnych skutkach użycia eteru siarkowego przy operacyach. Przytacza w niéj mnóstwo faktów, które powinny odstręczyć od używania tego środka w medycynie.

Król towarzystwu filantropijnemu jako dodatek do funduszu, którym ono rozporządza dla rozdawania biednym pokarmów, przesłał 7000 franków.

— *Londyn* 23 *Lutego*. —

Jéj Kr. Mość jutro z Claremont znowu do stolicy zjedzie, a po jutrze mieć będzie miejsce drugie wielkie lever w téj porze roku.

Okręt pocztowy *Oxford* przywiózł wiadomości z New-York dochodzące do d. 4 lutego. Jenerał Taylor w dniu 4 stycznia przybył do Vittoryi i tam połączył się z korpusem jenerała Twigg, oddziały razem połączone wynosiły 5000 ludzi w dobrym stanie. Około końca miesiąca miano wykonać demonstracyę na Vera Cruz i St. Juan. Mexyk, według tych wiadomości ma się znajdować w niesłychaném zamieszaniu a do 19 grudnia senat nic jeszcze nie postanowił o wyborze prezydenta. Część armii mexykańskiéj z 8000 ludzi, pod jenerałami Walencya, Urea i innemi znajduje się w Tula, miejscu oddzieloném od Vittorya, głównéj kwatery jenerała Taylor, nieprzebytém pasmem gór. Kongres amerykański nic nowego nie postanowił.

— *Madryt* 18 *Lutego*. —

Dziennik ministeryalny wychodzący w Barcelonie donosi, iż rząd francuzki myśli posłać

sześć okrętów wojennych do wysp Balearskich. *Heraldo*, dziennik zupełnie oddany interesom francuzkim, mówi z tego powodu: „Nie dziwi to nas wcale, iż rząd francuzki w własnym interesie, nie bacząc na sprawy kompanii nie chce pozwolić, by pod jakim bądź pozorem te piękne wyspy, klucz morza Sródziemnego, dostały się w ręce innego mocarstwa, któreby mogło ich użyć do swych celów.“ Na początku roku 1841, pan Jaubert mówca i minister francuzki oświadczył w izbie parów, że flota francuzka, którą pan Thiers na morzu Sródziemném zebrał, miała zająć wyspy Balearskie.

Rząd tutejszy nakazał policyi nadbrzeżnéj schwytać don Miguela, jeżeliby ten wylądował na brzegach Hiszpanii.

Według ostatnich wiadomości z Lima, panowało tam wielkie oburzenie przeciw Hiszpanii; jenerał Marotto, który tam przybył został zaraz aresztowanym, puszczono go jednak natychmiast po przekonaniu się, że nie miał żadnego udziału w wyprawie jenerała Flores.

Nowy minister spraw wewnętrznych pozwolił wrócić do Hiszpanii 48 osobom, dotąd wyłączonym z amnestyi, a pomiędzy innemi sir Gomezowi de la Serna, ostatniemu ministrowi spraw wewnętrznych za Espartera.

Dziś rozpoczynają się rozprawy nad adresem w kongresie deputowanych. Ponieważ adres obejmuje pochwałę ostatniego gabinetu, przeto progresiści żywo nań powstawać będą. Jeżeli zaś adres w dzisiejszéj jego formie zostanie zatwierdzonym, wówczas ministrowie dzisiejsi w nader trudném położeniu będą się znajdować i może będą musieli ustąpić przed panami Mon i Pidal.

Wczoraj rano umarł nagle sławny obrońca Saragossy, Palafox xżę Saragossy.

Paryż 24 *Lutego*. Dzienniki francuzkie doniosły o przybyciu infanta don Enrique do Tulonu. Dano na jego rozkazy hiszpański parostatek *Volcano*, polecono zaś xięciu obejrzyć francuzkie arsenały i uzbrojenia marynarki. Zdaje się, że infant wcale niechętnie to polecenie wypełni.

— *Rzym* 13 *Lutego*. —

Publiczność głównie zajmuje się teraz ogłoszonym w dniu dzisiejszym edyktem o wielkim poście, ponieważ we wszystkich jego ustępach ścisły okazuje się związek z mową, którą papież niedawno w St. Andrea della Valle miał do ludu. Kardynał Patrizzi będący wikaryuszem jeneralnym, tłomacząc przepisy powyższego edyktu, daje do poznania, iż Jego Świątobliwość życzy sobie odnowić dawny przepis zachowania postu przez dni czterdzieści, że przecież ze względu na obecną drożyznę nie tylko potwierdza wszelkie dawniejsze dyspensy, lecz nadto na wydanie nowych zezwala. Między innemi dozwolono zakonnikom obojga płci, których szczególniejsze śluby nie wiążą, używać potraw mięsnych w czasie postu. Przez sześć dni przecież to jest w popielec, w dzień Sgo Józefa i Zwiastowanie Panny Maryi, oraz przez ostatnie trzy dni wielkiego tygodnia surowy post nakazanym został. „Wszystkich w imieniu Boga napominamy, mówi kardynał Patrizzi, mianowicie zajmujących wysoki szczebel w towarzystwie, by podczas postu zaniechali wszelkich hucznych zabaw, tańców i muzykalnych uczt. W naszém mieście uderzyłoby to nawet znajdujących się tu przez zimę obcych gości. Mamy nadzieję, iż reguła postu w tym roku dokładniéj jak dawniéj zachowaną będzie. Ojciec święty będzie miał sposobność przekonać się, iż nienadaremnie do swych dzieci przemawiał i że one pamiętają jego słowa. Przedewszystkiém uczyńmy zadość jego pobożnym życzeniom, których celem jest pozbycie się wszelkiéj obojętności ducha, przez okazanie winnego uszanowania przykazaniom Bożym, których wypełnienie jedynie zbawienie duszy zapewnić nam może.

— *Dnia* 15 *Lutego*. —

Dotąd istniał w tutejszém mieście zwyczaj, iż deputacya gminy żydowskiéj, w pierwszy dzień karnawału udawała się do Kapitolu, gdzie na klęczkach składała siedzącemu w auli na tronie senatorowi haracz pewien wynoszący 800 skudów z prośbą o dozwolenie pozostania nadal w mieście, które to dozwolenie senator udzielał w sposób nieodpowiedni duchowi naszego wieku. Jego Świątobliwość zniósł powyższy zwyczaj i nakazał, by podatek płacono bez odbycia tak niegodziwéj publicznéj ceremonii.

Nie tylko z Bolonii i z Rawenny ale nawet z Ankony nadeszły znaczne summy na poratowanie mieszkańców Rzymu poszkodowanych wylewem Tybru.

Wieczorem dnia 10 lutego towarzystwo złożone z margrabi Potenziani, xiążąt Cosini, Canino, M. Torlonia, margrabi Dragonelti, pana Scarpe i wielu innych znakomitych osób, wydało dla przybyłego tu pana Richarda Cobden, sławnego szermierza ogólnéj wolności handlu i zniesienia wszelkich monopolów, w sali znajdującéj się w Camera del Commercio świetną ucztę, którą prezes izby handlowéj, margrabia Potenziani zagaił mową do pana Cobden. Między innemi rzekł on, iż jego zasady we Włoszech także się rozkrzewią i że wolność handlowa najobszerniéj się w tym kraju pod obecném panowaniem rozwinie. Pan Cobden po angielsku odpowiedział, poczém i marg. Dragonelti dał się słyszeć w tym samym przedmiocie co i Potenziani.

— *Florencya* 16 *Lutego*. —

Onegdaj przybył oczekiwany tutaj od niejakiego czasu xiąże Modeny ze swoją małżonką i zajął przeznaczone dlań mieszkanie w pałacu Pitti. Spodziewają się także w tych dniach xstwa Bordeaux.

Komitet złożony ze znajdujących się w Toskanii Anglików, zebrał summę 454 f. st. na wsparcie potrzebujących takowego Irlandczyków i Szkotów. Tutejsze poselstwo dało na

ten cel 24 fst. Składki dla poszkodowanych trzęsieniem ziemi z d. 14 sierpnia r. z. znacznie się powiększyły.

Rozmaitości.

O UŻYCIU ETERU SIARKOWEGO PRZY OPERACYACH CHIRURGICZNYCH.

(Ciąg dalszy.)

„Słuch więcéj jest naruszony. Słyszenie stawało się coraz mniéj wyraźnym w miarę zwiększania się upojenia: a czystszem i jaśniejszem było według ustępowania odrętwiałości, tak jakbyś słyszał głosy słabnące przez oddalenie, a wzmacniające się i wyraźniejsze za zbliżeniem. Jednakowoż dźwięki tym mocniéj brzmią w uszach im odrętwienie większe, ale ta ich siła nie dodaje im wyraźności.“

„Przekonałem się że uczucia węchu, smaku, dotykania właściwego, łechciwości, nie są wcale paraliżowane ogólnem odrętwieniem które mnie ogarniało. Ale czułem że mi powieki ciążą, miałem chętkę do spania, a więcéj jeszcze do poddania się upajającemu mnie urokowi.“

Lecz czy to że te zjawiska doszły do maximum rozwinięcia swojego, czemu trudno mi uwierzyć, czy też dla tego żem chciał koniecznie obserwować siebie aż do ostatniéj chwili, nie dałem się pokusie, nie uległem ogarniającéj mnie i uroku pełnéj ponęcie i nie zasnąłem.“

„Obserwowałem się więc daléj, a ponieważ zbadałem już doznane uczucia, zwróciłem uwagę na umysłowość. Postrzegłem zaraz że pominąwszy uczucia wibracyjne odrętwienia, które powszechne czucie dotykalne i ból tępiły we mnie, że wyjąwszy szum w uszach, który nie dozwalał mi czysto rozróżniać tego co słyszałem, pojęcia moje, myśli były bardzo jasne i cała umysłowość zupełnie swobodna. Uwaga także bardzo była czynną, wola zawsze mocna, tak dalece że kiedym chciał chodzić, wstałem i chodziłem dla zbadania stanu mego w przenoszeniu się z miejsca na miejsce. Poznałem wówczas że siła muszkułów mniéj jest pewna i dokładna w ruchach, tak prawie jak po lekkiem upiciu się a przynajmniéj odurzeniu alkoholicznemi trunkami, wyjąwszy wymawianie które utrudnione jest i cokolwiek powolniejsze.“

„Inne funkcye ekonomii zwierzęcéj nie zdawały mi się znacznie naruszonemi. Brat mój zastępca professora w lekarskim wydziale, badał mi puls w czasie gdym najbardziéj był odrętwiały, lecz nie znalazł różnicy w liczbie i sile uderzeń arteryalnych.“

„To samo doświadczenie, powtórzone na kilkunastu osobach, kobietach i mężczyznach, takież okazało wypadki, lecz nie we wszystkiem podobne, mianowicie pod tym względem, że niektóre straciły, jak we śnie, świadomość siebie, gdy tymczasem drugie przedstawiały zjawienia wesołości, stępiałości wzroku, czego u pierwszych wcale nie było.“

„Słowem, jest to przedmiot zupełnie nowy jeszcze, tak zajmujący ludzkość że spodziewamy się niebawem otrzymać w akademii nauk najdokładniejsze co do niego objaśnienia. Będzie to sposobność dla sekcyi medycznéj i chirurgicznéj do wyjścia z bezczynności i do przypomnienia sobie o obowiązkach względem akademii, obowiązkach zależących nietylko na bywaniu na posiedzeniach i wybieraniu członków na miejsce zmarłych.

Inni lekarze znakomitsi przesłali także do akademii sprawozdania o uczynionych doświadczeniach i postrzeżeniach przy użyciu pary eteru siarkowego, dla porównania z postrzeżeniami doktora Gerdy, przytaczamy tu niektóre:

Pan Laugier, w szpitalu Beaujon amputował udo młodéj, 17 letniéj dziewczynie, która oddychając przez trzy do czterech minut powietrzem z parą eterową, wpadła wprawdziwy sen zachwycenia. P. Laugier natychmiast dokonał amputacyę, któréj wszystkie akty odbyły się zwyczajnie. Operacya trwała półtory minuty. Następnie p. Laugier powiązał żyły, i miał założyć opatrzenie, kiedy chora ocknęła się, żaląc się że ją obudzono i że wróciła między ludzi (to jéj własne słowa) bo zdawało jéj się, dodała, że we śnie bawi się z aniołami w niebie. Podczas operacyi nie okazała żadnego znaku bólu, a kiedy jéj zapytano czy dużo cierpiała, zawołała z zdziwieniem: „Alboż noga moja odcięta?“ Ten wykrzyknik, powiada pan Laugier, dostatecznie dowodzi zupełnéj nieczułości podczas amputacyi a chora potwierdziła to oświadczeniem że nic nie czuła. Dwadzieścia osób przytomnych operacyi dowodzenie to uznały stanowczem. Opatrzenie skończono a chora nie skarżyła się na ból, lecz skoro ją położono do łóżka, zaczęła mocno cierpieć na ranę, jak to zwykle ma miejsce po wszelkich amputacyach. Zapisano jéj lekarstwa uśmierzające. Nazajutrz miała się bardzo dobrze.

Doktór Gerdy powiada że przekłuć sobie kazał igłą skórę na ręku w dwóch miejscach, po odurzeniu się parą eterową, a czuł ból nader mały.

Pan Roux pisze do akademii co następuje: „Zeszłego poniedziałku byłem na zebraniu kilku lekarzy niemieckich, na którem kilka osób robiło doświadczenia na sobie samych. Po wciągnieniu w siebie pewnéj ilości eterowéj pary, pogrążone zostały w taki stan odrętwienia, że bezkarnie można je było kłóć i parzyć, a nic nie czuły. Z pomiędzy tych pięciu czy sześciu osób, dwie uległy przystępowi nadzwyczajnego śmiechu; trzecia wpadła w stan konwulsyjny i jakiś rodzaj dzikiego obłąkania. Ta ostatnia okoliczność bardzo ważną byćby mogła, gdyby się pojawiła w ludziach podczas operacyi jakiéj. Jednakowoż sądzę, że trzeba pod tym względem zważać na różnicę zachodzącą między osobami co się dobrowolnie poddają tego rodzaju doświadczeniu, jedynie w celu oświecenia siebie samych i drugich, a osobami które poddają się temu z konieczności, z odrazą, i prócz tego znajdują się zawsze w mniéj więcéj nienaturalnem usposobieniu moralnem. (*D. c. n.)*

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 10 *do dnia* 11 *Marca.*

Hönsek Franciszek, z Galicyi; -- Bzowska Elżbieta ob., Borowski Beniamin, z Polski; -- Langner Jan, Toussek Wacław ob., Hünlinger Wilchelm ob., Elsner Marcin officer król. pruski, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Richter Rudolf, Spausta Leopold, do Galicyi; -- Krajewski Józef, Cicholewski Adam, Frelich Jan ob., Borowicz Jan, do Polski; -- Langner Jan, Guderian, Treunfels Juliusz, Damroth Kajetan, Matecki Antoni, do Pruss.

Doniesienia Urzędowe.

Nr. 1185.

CESARSKO KRÓLEWSKI

WYDZIAŁ DOCHODÓW PUBLICZNYCH I SKARBU

Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Na zasadzie upoważnienia Ces. Król. Rady Administracyjnéj z dnia 18 z. m. r. b. N. 830 podaje do powszechnéj wiadomości, iż w Biórach C. K. Wydziału Dochodów Publicznych i Skarbu w dniu 24 b. m. i r. do godziny 1 z południa przyjmowane będą sekretne deklaracye, na wypuszczenie w jednoroczną i miesięcy dziewięć, poczynając od dnia 1 Kwietnia r. b. dzierżawę dochodów z propinacyi w dobrach skarbowych Jaworzno, a mianowicie w wsiach Jaworznie, Długoszynie, Szczakowy, Jeleniu, Byczynie, Jeziorkach, Niedzieliskach, Dąbrowy, na Jęzorze i Wysokim Brzegu, oraz rybołostwa na rzece Pszemszy, i przewozu na tejże rzece pod Jeleniem. Cena rocznéj dzierżawy nie jest oznaczoną, ale takowa pozostawia się dowolnemu zaofiarowaniu pretendentów. Główniejsze warunki téj dzierżawy są następujące: Składający deklaracyą wedle formy poniżéj wskazanéj, winien tytułem *vadii* kwotę złotych polskich 1,500 w C. K. Kassie Głównéj złożyć i poświadczenie złożenia na deklaracyi uzyskać, czynsz zaofiarowany ratami kwartalnemi z góry opłacać i kaucyą półrocznemu czynszowi odpowiadającą, w razie otrzymania się przy dzierżawie, natychmiast na zabezpieczenie regularnéj opłaty do C. K. Kassy Głównéj złożyć; inne warunki każdego czasu w godzinach biórowych w C. K. Wydziale Dochodów Publicz. przejrzanemi być mogą.

Wzór do Deklaracyi.

Deklaracya.

Mocą któréj podpisany stósownie do ogłoszonéj przez C. K. Wydział Dochodów Publicznych i Skarbu licytacyi dzierżawy dochodów z propinacyi w państwie Jaworzno, niemniéj rybołostwa na rzece Pszemszy i przewozu na tejże rzece pod Jeleniem, obowięzuję się takowy dochód wziąść w dzierżawę na czas jednoroczni i miesięcy dziewięć, poczynając od 1 Kwietnia r. b. za czynszem rocznym w kwocie złotych polskich (tu wymienić cyfrę liczbami i literami) przyjmując warunki téj licytacyi przejrzane i dokładnie zrozumiane (tu wyrazić datę, imie i nazwisko i miejsce zamieszkania.)

Kraków dnia 10 Marca 1847 r.

Przewodniczący
Majewski.

(1r.) p. o. Sekretarza S. *Popielecki.*

Nro 1668 D. W.

CESARSKO KRÓLEWSKI

WYDZIAŁ SPRAW WEWNĘTRZNYCH I POLICYI W RADZIE ADMINISTRACYJNEJ CYWILNEJ.

Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Podaje do powszechnéj wiadomości, iż w moc postanowienia C. K. Rady Administracyjnéj z dnia 1 b. m. i r. Nr. 1202 D. G. odbywać się będzie na dniu 29 Marca r. b. o godzinie 11 przed południem licytacya głośna na wypuszczenie w wieczystą dzierżawę gruntu 1657 sążni □ wynoszącego w Czarnéj wsi w gminie IX. pod L. 203 Katastru Hipotec. położonego, a własnością XX Augustyanów Krak. będącego. Za cenę pierwszego wywołania czynszu rocznego wieczystego ustanowiona jest kwota złotych polskich 90 od któréj licytacya *in plus* rozpocznie się. Mający chęć licytowania zechcą się w terminie i miejscu wyżéj wyrażonym zgłosić, opatrzeni w *vadium* złotych polskich 50 wynoszące. O innych warunkach oznajmioną będzie wiadomość w czasie rozpoczętéj licytacyi.

Kraków dnia 9 Marca 1847 roku.

Przewodniczący w Wydziale
K. Hoszowski.
Referendarz L. *Wolff.*

Ner 116.

CESARSKO KRÓLEWSKI TRYBUNAŁ

Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

Wskutek prośby P. Antoniny Brekowskiéj jako uniwersalnéj sukcesorki testamentowéj ś. p. Maryanny z Reklewskich Szawelskiéj wniesionéj o przyznanie jéj spadku po tejże Maryannie Szawelskiéj pozostałego, z ruchomości i summy złp. 8,000 na realności pod Nr. 149, 150 i 151 w gminie IX. M. Krakowa stojącéj, obezpieczonéj, składającego się, C. K. Trybunał po wysłuchaniu wniosku C. K. Prokuratora wzywa wszystkich do spadku tego prawa mieć mogących aby się z takowymi w terminie 3 miesięcy do Trybunału zgłosili, po upływie bowiem tego terminu, spadek rzeczony zgłaszającéj się P. Antoninie Brekowskiéj przyznanym zostanie.

Kraków dnia 12 Lutego 1847 r.

Sędzia Prezydujący
J. *Pareński.*

(3r.) Z. Sekr. P. *Burzyński.*

Nro 995.

CESARSKO KRÓLEWSKI TRYBUNAŁ

Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W ślad art. 12 ustawy Hypotecznéj wzywa wszystkich prawo do spadku po ś. p. Ignacym Chęcińskim mieć mogących, z gotowizny w kwocie złotych polskich 3,402 groszy 13 w Depozycie Sądowym znajdującéj się, z kamienicy pod L. 35 w gminie I. Miasta Krakowa położonéj oraz ruchomości składającego się, aby się z takowem do Trybunału w przeciągu trzech miesięcy od daty ogłoszenia pod rygorem prawa zgłosili.

Kraków dnia 23 Lutego 1847 r.

Sędzia Prezydujący
J. *Czernicki.*

(2r.) Z. Sekr. P. *Burzyński.*